

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Europeiska unionens råd antog och medlemsstaterna i Europeiska unionen undertecknade i Bryssel den 19 juni 1997 andra protokollet, som utarbetats på grundval av artikel K 3 (nuvarande artikel 30) i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. Andra protokollet ingår som en del i de projekt som godkänts inom området för samarbete i rättsliga och inrikes frågor inom Europeiska unionen och vilkas syfte är att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

I protokollet ingår bestämmelser om penningtvätt i anslutning till bedrägerier och korruptionsbrott som riktar sig mot gemenskapernas finansiella intressen, om juridiska personers ansvar, konfiskation av vinning av och hjälpmedel för brott, rättsligt samarbete och dataskydd. I andra protokollet ges också Europeiska gemenskapernas domstol behörighet att meddela beslut och förhandsavgöranden som gäller tvister i anslutning till protokollet.

Den gällande lagstiftningen i Finland uppfyller till stora delar skyldigheterna enligt andra protokollet. För att sakinnehållet i lagstiftningen skall bringas i

överensstämmelse med protokollet krävs det dock vissa ändringar i de bestämmelser i strafflagen som gäller straffansvar för juridiska personer samt penningtvätt. De ändringar i lagstiftningen som protokollet förutsätter ingår i huvudsak i regeringens proposition med förslag till ändring av vissa av strafflagens bestämmelser om ekonomiska brott och av vissa lagar som har samband med dem. Propositionen har avlåtits till riksdagen för behandling våren 2002. De ändringar som gäller straffansvaret för juridiska personer har till vissa delar genomförts också genom lagen om ändring av 9 och 37 kap. strafflagen, som trädde i kraft i maj 2001. Ändringarna hänför sig till genomförandet av det rambeslut som gäller förstärkning av skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron genom straffrättsliga och andra påföljder.

Denna proposition innehåller ett förslag till godkännande och ikraftsättande av andra protokollet. Det föreslås att ikraftsättandet skall ske genom en blankettlag. Lagen föreslås träda i kraft samtidigt med andra protokollet vid en tidpunkt som fastställs genom förordning. Protokollet har inte ännu trätt i kraft internationellt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge.....	3
3. Beredningen av propositionen.....	4
4. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar.....	4
5. Samband med andra propositioner	4
DETALJMOTIVERING	5
1. Protokollets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland	5
2. Motivering till lagförslaget	11
3. Ikraftträdande	11
4. Behovet av riksdagens samtycke.....	11
5. Lagstiftningsordning	12
LAGFÖRSLAGEN	14
om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella in- tressen.....	14
KONVENTIONSTEXTER	15
RÅDETS AKT	15
andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen	15
ANDRA PROTOKOLLET,	17
som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen, till kon- ventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen	17

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Europeiska unionens råd antog och medlemsstaterna i Europeiska unionen undertecknade i Bryssel den 19 juni 1997 andra protokollet, som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT nr C 221, 19.7.1997, nedan andra protokollet). Andra protokollet utgör en del av de rättsakter som godkänts inom området för samarbete i rättsliga och inrikes frågor inom Europeiska unionen och vilkas syfte är att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen. I propositionen föreslås att protokollet skall godkännas och sättas i kraft. Det föreslås att ikraftsättandet skall ske genom en blankettlag.

För att sakinnehållet i lagstiftningen i Finland skall bringas i överensstämmelse med skyldigheterna i protokollet krävs det vissa ändringar i strafflagen (39/1889). De ändringar som krävs ingår i huvudsak i regeringens proposition med förslag till ändring av vissa av strafflagens bestämmelser om ekonomiska brott och av vissa lagar som har samband med dem (RP 53/2002 rd, nedan regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelser om ekonomiska brott). Straffansvaret för juridiska personer har till vissa delar setts över också i samband med uppfyllandet av de lagstiftningsförpliktelser som föranleddes av det rambeslut om förstärkning av skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron genom straffrättsliga och andra påföljder (EGT L 140, 14.6.2000, nedan rambeslutet om skydd för euron) som Europeiska unionens råd antog den 29 maj 2000. Detta skedde genom lagen om ändring av 9 och 37 kap. strafflagen (369/2001), som trädde i kraft i maj 2001.

Protokollet träder i kraft när en bestämd tid har förflutit från den dag då Finland har deponerat sin anslutningsakt hos generalsekre-

teraren för Europeiska unionens råd. Det föreslås att lagen om ikraftsättandet skall träda i kraft samtidigt med protokollet vid en tidpunkt som bestäms senare genom förordning. En förutsättning för att protokollet skall träda i kraft internationellt är att alla medlemsstater har tillträtt det. Hittills har tio medlemsstater tillträtt protokollet.

2. Nuläge

Andra protokollet bereddes inom området för det samarbete i rättsliga och inrikes frågor som avses i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen (Maastrichtfördraget), som trädde i kraft den 1 november 1993. Protokollet kompletterar den konvention som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT C 316/49, 27.11.1995, nedan bedrägerikonventionen), som utfärdades i Bryssel den 26 juli 1995.

I protokollet ingår bestämmelser om penningtvätt i anslutning till bedrägerier och korruptionsbrott, straffrättsligt ansvar för juridiska personer och påföljder för juridiska personer, förverkande av vinning och hjälpmedel för brott, rättshjälp i samband med skatte- och tullförseelser, samarbete med Europeiska gemenskapernas kommission samt dataskydd. I protokollet ges också Europeiska gemenskapernas domstol behörighet att ge förhandsavgöranden gällande tolkningen av protokollet samt att avgöra meningsskiljaktigheter mellan medlemsstaterna i anslutning till protokollet samt vissa tvister mellan medlemsstaterna och kommissionen.

Efter det att bedrägerikonventionen färdigställdes har det protokoll som upprättats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT C 313, 23.10.1996, nedan korruptionsprotokollet) antagits. Bedrägeri-

konventionen och korruptionsprotokollet omfattas dessutom av protokollet upprättat på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen om förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol angående tolkningen av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (EGT 151/2, 20.5.1997, nedan protokollet om förhandsavgörande). Alla medlemsstater har tillträtt bedrägerikonventionen samt korruptionsprotokollet och protokollet om förhandsavgörande. Finland tillträdde bedrägerikonventionen och nämnda protokoll den 18 december 1998. De träder i kraft internationellt den 17 oktober 2002.

Den gällande lagstiftningen i Finland uppfyller till stora delar de skyldigheter som ingår i andra protokollet. De bestämmelser i protokollet som gäller kriminalisering av penningtvätt och straffansvar för juridiska personer kräver dock vissa ändringar i strafflagen. Till de lagändringar som protokollet kräver hör bl.a. att straffansvaret för juridiska personer utsträcks till att omfatta sådana skattebedrägerier som skall betraktas som bedrägeri samt bestämmelser om att vissa penningtvättsbrott skall vara straffbara redan som försök.

De ändringar i lagstiftningen som andra protokollet förutsätter ingår i regeringens ovan nämnda proposition med förslag till lag om ändring av 9 och 37 kap. strafflagen, som trädde i kraft i maj 2001, och i regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelser om ekonomiska brott. Efter att de lagändringar som föreslås i propositionen har trätt i kraft uppfyller lagstiftningen i Finland till alla delar de skyldigheter som ingår i andra protokollet.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet.

Under beredningen av andra protokollet har statsrådet med anledning av protokollet förelagt riksdagen utredningen E 60/1996 rd och skrivelsen U 67/1996 rd. Lagutskottet har avgett utlåtandet 11/1996 rd om protokollet.

4. Propositionens ekonomiska och organisatoriska verkningar

Propositionen har inga organisatoriska verkningar. Ikraftträdandet av andra protokollet kommer för sin del att effektivisera bekämpningen av brott som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och underlätta spårandet av vinning av brott. De eventuella ekonomiska verkningarna av protokollet kan dock inte uppskattas exakt.

5. Samband med andra propositioner

På det sätt som anges ovan ingår förslagen till de ändringar i strafflagen som protokollet förutsätter huvudsakligen i regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelserna om ekonomiska brott. För att protokollet skall kunna träda i kraft förutsätts det att lagstiftningen har ändrats i enlighet med den ovan nämnda propositionen så att den står i samklang med bestämmelserna i protokollet.

DETALJMOTIVERING

1. Protokollets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Artikel 1. *Definitioner.* I artikeln ingår en förteckning med definitioner. I artikeln förklaras vad som i protokollet avses med konventionen, bedrägeri, passiv och aktiv korruption, juridisk person och penningtvätt. Med konventionen avses bedrägerikonventionen (punkt a), med bedrägeri sådana gärningar som avses i artikel 1 i bedrägerikonventionen (punkt b), med passiv och aktiv korruption sådana gärningar som avses i artikel 2 i korruptionsprotokollet (punkt c) och med juridisk person varje enhet som har denna ställning enligt tillämplig nationell lagstiftning, med undantag av offentliga organ vid utövandet av de befogenheter som de har i egenskap av statsmakter samt internationella offentliga organisationer, vilka inte omfattas av tillämpningsområdet (punkt d). Med penningtvätt avses en gärning enligt definitionen i den tredje strecksatsen i artikel 1 i rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (EGT L 166, 28.6.1991, nedan penningtvättdirektivet) som rör vinning av bedrägeri, åtminstone i allvarliga fall, samt vinning av aktiv och passiv korruption (punkt e).

Artikel 2. *Penningtvätt.* Artikeln förpliktar medlemsstaterna att kriminalisera penningtvätt enligt definitionen i artikel 1 punkt e. Kriminaliseringen av penningtvätt skall således utsträckas till åtminstone vinning av grova bedrägerier enligt bedrägerikonventionen och av passiv och aktiv korruption enligt första protokollet. I artikel 1 tredje strecksatsen i penningtvättdirektivet, som det hänvisas till i artikel 1 punkt e i protokollet, nämns som förfaranden omvandling eller överföring av egendom i vetskap om att egendomen härrör från brott eller från medverkan till brott och i syfte att hemlighålla eller dölja egendomens olagliga ursprung, eller för att hjälpa någon som är delaktig i sådan verksamhet att un-

dandra sig de rättsliga följderna av sitt handlande (första understrecksatsen). Enligt andra understrecksatsen avses med penningtvätt hemlighållande eller döljande av en viss egendoms rätta beskaffenhet eller ursprung, av dess belägenhet, av förfogandet över den, av dess förflyttning, av de rättigheter som är knutna till den, eller av äganderätten till den, i vetskap om att egendomen härrör från brott eller från medverkan till brott. Som förfaranden nämns dessutom i tredje understrecksatsen förvärv, innehav eller brukande av egendom i vetskap om, vid tiden för mottagandet, att egendomen härrörde från brott eller från medverkan till brott. Som penningtvätt definieras också medverkan till, överenskommelse att utföra, försök och medhjälp till, främjande och underlättande av, samt rådgivning för utförande av någon av de gärningar som nämns i de tre föregående understrecksatserna.

De bestämmelser om kriminalisering av penningtvätt som gäller i Finland ingår i strafflagens 32 kap. (769/1990). Bestämmelsen i kapitlets 1 § 2 mom. om brottsrekvisit för penningtvätt har ett allmänt tillämpningsområde i den bemärkelsen att brottsrekvisitet inte har begränsats till bestämda förbrott. Bestämmelsen går sålunda utöver det som artikel 2 förutsätter. Enligt momentets 1 punkt skall den som tar emot, omvandlar, överlåter eller överför tillgångar eller annan egendom som han vet att har förvärvats genom brott eller som kommit i stället för dessa tillgångar eller denna egendom, för att dölja eller maskera deras olagliga ursprung eller för att hjälpa gärningsmannen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet, dömas för häleri som är straffbart enligt 1 mom. Enligt momentets 2 punkt är det också straffbart att dölja eller maskera i 1 punkten angiven egendoms rätta karaktär, ursprung eller belägenhet eller förfogandet över den eller de rättigheter som är knutna till den.

Enligt 32 kap. 2 § strafflagen är grovt häleri och enligt 3 § yrkesmässigt häleri straffbara. Dessutom är bestämmelsen om häleriförseelse i 5 § tillämplig på penningtvätt.

Protokollet förutsätter att bestämmelserna om penningtvätt ses över till vissa delar. Ändringarna har gjorts i regeringens tidigare nämnda proposition med förslag till ändring av bestämmelser om ekonomiska brott. I den föreslås egna brottsrekvisit för penningtvättsbrott i 32 kap. strafflagen. Så som ovan har konstaterats innehåller protokollet ingen sådan begränsning enligt vilken straffbarheten när det gäller olovlig befattning med tillgångar som åtkommit genom grovt bedrägeri eller korruptionsbrott skulle förutsätta en avsikt att dölja eller maskera tillgångarnas ursprung. På samma sätt som för närvarande täcker den bestämmelse gällande penningtvätt som föreslogs i regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelser om ekonomiska brott vid sidan av annat döljande och maskering av tillgångar som förvärvats genom brott. I propositionen är tolkningen den att bestämmelsen om penningtvätt i tillräckligt stor omfattning kriminaliserar sådant förfarande som förutsätts vara straffbart enligt protokollet. I denna proposition har det inte ansetts ändamålsenligt att ändra denna tolkning.

I regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelser om ekonomiska brott föreslås att försök till penningtvätt skall bli straffbart för att skyldigheterna i andra protokollet skall uppfyllas, liksom också stämpling som gäller grov penningtvätt, som skall utsträckas till de fall som förutsätts i protokollet. Ändringarna kan till denna del anses uppfylla skyldigheterna i protokollet och därför är det inte heller i denna proposition nödvändigt att föreslå ändringsförslag som går utöver detta.

Artikel 3. *Juridiska personers ansvar.* Artikeln innehåller bestämmelser om juridiska personers ansvar. Enligt den skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till ansvar för bedrägeri, aktiv korruption och penningtvätt som till deras förmån begås av en person som har en ledande ställning inom den juridiska personens organisation grundad på befogenhet att företräda den juridiska personen, fatta beslut på den juridiska personens vägnar eller utöva kontroll inom den juridiska personen. Juridiska per-

soners ansvar skall dessutom omfatta medhjälp eller anstiftan till sådant bedrägeri, aktiv korruption eller penningtvätt eller försök till sådant bedrägeri.

I artikel 3.2 ingår skyldighet att ställa juridiska personer till ansvar även när brister i kontrollen inom den juridiska personen har lett till ett brott enligt punkt 1.

I artikel 3.3 konstateras att den juridiska personens ansvar enligt punkterna 1 och 2 inte utesluter att åtal väcks mot fysiska personer som är gärningsmän, anstiftare eller medhjälpare till brottet i fråga.

Bestämmelser om straffansvar för juridiska personer ingår i 9 kap. strafflagen. En juridisk person kan dömas till samfundsbot. För närvarande är den lägsta samfundsboten 850 euro och den högsta 850 000 euro. Till följd av artikel 3 bör bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer utsträckas till att utöver de förutsättningar som nämns i gällande 9 kap. 2 § gälla situationer där den som utövar faktisk beslutanderätt inom en juridisk person har varit delaktig i brottet eller tillåtit att brottet har begåtts. En sådan lagändring ingick i den tidigare nämnda lagen om ändring av 9 och 37 kap. strafflagen, som gavs i samband med ikraftsättandet av rambeslutet om skydd för euron. Efter ändringen har juridiska personer kunnat dömas till samfundsbot också om någon som utövar faktisk beslutanderätt inom den juridiska personen har varit delaktig i brottet eller tillåtit att brottet har begåtts.

Andra protokollet förutsätter dessutom att bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer utsträcks till att omfatta skattebrott som skall betraktas som bedrägeri. I regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelser om ekonomiska brott föreslås att straffansvaret för juridiska personer utvidgas så att det omfattar bedrägeri som är straffbart som skattebrott i den omfattning som andra protokollet förpliktar genom att 29 kap. 10 § strafflagen ändras. Straffansvaret för en juridisk person omfattar således sådant skattebedrägeri och grovt skattebedrägeri som avser en skatt enligt 9 § 1 mom. 2 punkten i nämnda kapitel.

Artikel 4. *Påföljder för juridiska personer.* I

artikeln fastställs påföljderna för juridiska personer. Enligt artikel 4.1 skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en juridisk person som har fällts till ansvar i enlighet med artikel 3.1 kan bli föremål för effektiva, väl avvägda och avskräckande påföljder, som skall innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter. Påföljderna kan också innefatta andra påföljder, såsom frångående av rätt till offentliga förmåner eller stöd, tillfälligt eller permanent näringsförbud, rättslig övervakning eller rättsligt beslut om upplösning av verksamheten.

Artikel 5 förutsätter inte någon ändring av lagstiftningen, eftersom en juridisk person i Finland i enlighet med vad som anförts ovan kan dömas till bötesstraff, samfundsbot, enligt 9 kap. 1 § strafflagen. I regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelser om ekonomiska brott föreslås att straffansvaret för juridiska personer ändras så att det blir obligatoriskt att döma till samfundsbot, men att detta tvång dock skall mjukas upp med tillräckliga bestämmelser om åtgärdseftergift. Efter det att denna ändring trätt i kraft går lagstiftningen i Finland utöver det som förutsätts i andra protokollet.

Artikel 5. *Förverkande*. Artikel 5 innehåller bestämmelser om förverkande. Artikel 5 förutsätter att varje medlemsstat vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att kunna beslagta och, utan att det påverkar rättigheterna för tredje man i god tro, förklara förverkat eller avlägsna hjälpmedel för och vinningen av bedrägeri, aktiv och passiv korruption och penningtvätt, eller av egendom till samma värde som sådan vinning. Alla hjälpmedel, all vinning eller annan egendom som beslagtagits eller förverkats skall av medlemsstaten hanteras enligt dess nationella lagstiftning.

Enligt 4 kap. 1 § tvångsmedelslagen (450/1987) får egendom alltid tas i beslag, om det finns skäl att anta att egendomen har avhärts någon genom brott eller att en domstol förklarar den förbruten. Förverkandepåföljden kan tryggas redan då någon på sannolika skäl misstänks för brott. Då kan denna persons egendom ställas under skingringsförbud eller beläggas med kvarstad enligt 3

kap. 1 § tvångsmedelslagen. Säkerhetsåtgärderna kan tillgripas i samband med förverkandepåföljden både när det gäller vinningen av brottet och hjälpmedlen för det. Lagstiftningen i Finland uppfyller således de krav i artikel 5 som gäller beslag.

I regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av förundersökningslagen och tvångsmedelslagen samt av vissa lagar som har samband med dem (RP 52/2002 rd) föreslås flera ändringar i förundersökningslagen och tvångsmedelslagen. Ändringarna förpliktar bl.a. till att i större utsträckning än för närvarande göra det möjligt att till målsäganden återställa egendom som har förvärvats genom brott samt att verkställa förverkandepåföljder.

Strafflagens nya 10 kap. (875/2001), som gäller förverkandepåföljder, trädde i kraft vid ingången av 2002. Bestämmelsen i kapitlets 2 § 1 mom. om förverkande av vinning av ett brott gäller alla brott. Förverkande av vinning är inte bundet till något bestämt egendomsföremål, utan det som döms förverkat är ett belopp som visar storleken på nettovinningen. Gällande bestämmelser om förverkande av vinning uppfyller kraven i andra protokollet.

Enligt artikel 5 får förverkande och beslag inte påverka rättigheterna för tredje man i god tro. Yttrandet gällande skydd för god tro är öppet och lämnar innehållet i begreppet "god tro" till stor del beroende av nationell lagstiftning. Frågan om skydd för god tro hänför sig framför allt till konfiskation av hjälpmedlen för brott. I 10 kap. 6 § 1 mom. strafflagen föreskrivs att föremål och annan egendom som har använts för begående av ett brott eller framställts, tillverkats eller fåtts till stånd genom ett brott eller varit föremål för brott och som helt eller delvis tillhör någon annan än gärningsmannen, en delaktig eller den på vars vägnar eller med vars samtycke brottet har begåtts, inte döms förverkade. Den till vilken ett föremål eller egendom har överförts efter att brottet har begåtts kan likväl dömas att förverka föremålet eller egendomen, om personen vid mottagandet av föremålet eller egendomen kände till eller hade grundad anledning att misstänka att de hade samband med ett brott, eller om perso-

nen erhållit dem som gåva eller annars utan vederlag. I kapitlets 11 § 3 mom. föreskrivs dessutom särskilt om skydd för sådana personer som har en inteckning eller en pant- eller retentionsrätt i ett föremål eller annan egendom som skall konfiskeras. Lagstiftningen i Finland uppfyller kraven om skydd för god tro enligt artikel 5.

I 10 kap. 3 § strafflagen föreskrivs om utvidgat förverkande av vinning enligt prövning. Enligt 1 mom. 1 punkten kan egendom dömas helt eller delvis förverkad till staten hos den som konstateras ha gjort sig skyldig till ett brott som kan bestraffas med fängelse i minst fyra år, om brottet är av sådan art att det kan medföra avsevärd ekonomisk vinning och om det finns skäl att anta att egendomen helt eller delvis har sitt ursprung i brottslig verksamhet, som inte kan anses obetydlig. Maximistraffet för grovt skattebedrägeri och grovt subventionsbedrägeri är fängelse i fyra år. I regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelser om ekonomiska brott föreslås att maximistraffet för grov penningtvätt skall vara fängelse i sex år. För dessa brott kommer utvidgat förverkande av vinning i fråga då de övriga krav som nämns i paragrafen uppfylls. Utöver detta har utvidgat förverkande av vinning utsträckts till sådan penningtvätt som för närvarande skall bestraffas som häleribrott, fastän maximistraffet för det är lägre än fängelse i fyra år. Då det i regeringens proposition med förslag till ändring av vissa bestämmelser om ekonomiska brott föreslås egna brottsrekvisit för penningtvättsbrott, föreslås att utvidgat förverkande av vinning utsträcks till att omfatta också det föreslagna grundrekvisitet för penningtvättsbrott. När det gäller utvidgat förverkande av vinning går lagstiftningen i Finland sålunda utöver de krav som protokollet förutsätter.

Artikel 6. *Skatte- och tullförseelser.* I artikeln bestäms om internationell rättshjälp i samband med skatte- och tullförseelser. Enligt artikeln får en medlemsstat inte vägra att ge rättshjälp vid bedrägeri, aktiv och passiv korruption och penningtvätt enbart av det skälet att det gäller eller anses vara en skatte- eller tullförseelse.

I 12 och 13 § lagen om internationell rätts-

hjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) nämns de grunder som leder till eller kan leda till att rättshjälp som en främmande stat begär förvägras. Att begäran om rättshjälp hänför sig till en tull- eller skatteförseelse nämns inte som en grund för förvägrande. Lagstiftningen i Finland uppfyller således kraven i artikel 6 i protokollet.

Artikel 7. *Samarbete med Europeiska gemenskapernas kommission.* Artikeln ålägger medlemsstaterna och kommissionen att samarbeta. Enligt artikel 7.1 första stycket skall medlemsstaterna och kommissionen samarbeta med varandra i kampen mot bedrägeri, aktiv och passiv korruption och penningtvätt. Andra stycket ålägger kommissionen att i detta syfte lämna sådan teknisk och operativ hjälp som de behöriga nationella myndigheterna kan behöva för att underlätta samordningen av sina undersökningar.

Enligt artikel 7.2 får de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna utbyta information med kommissionen i syfte att underlätta fastställande av fakta och att säkerställa effektiva rättsliga åtgärder mot bedrägeri, aktiv och passiv korruption och penningtvätt. Kommissionen och de behöriga nationella myndigheterna skall i varje enskilt fall beakta kraven på förundersökningssekretess och dataskydd. I detta syfte får en medlemsstat, när den lämnar information till kommissionen, fastställa särskilda villkor för hur uppgifterna skall användas av kommissionen eller av en annan medlemsstat som uppgifterna kan lämnas till.

Artikeln omfattas också av kommissionens förklaring, som fogats till andra protokollet. Enligt den åtar sig kommissionen de uppgifter som den anförtros enligt artikeln.

Syftet med samarbetsskyldigheten enligt artikel 7.1 är framför allt att göra det möjligt att skapa kontakter mellan kommissionen och undersökningsmyndigheterna i medlemsstaterna. Bestämmelsen skapar inte några direkta skyldigheter för medlemsstaterna. I den förklarande rapporten om protokollet nämns t.ex. direkta kontakter mellan myndigheterna samt möten som former för samarbetet. Bestämmelsen kräver inga ändringar i lagstiftningen i Finland. Bestämmelsen om informa-

tionsutbyte under pågående brottsundersökning i artikel 7.2 förutsätter inte heller någon ändring av lagstiftningen. Bestämmelsen i 53 § polislagen (493/1995) möjliggör utbyte av sådan information som hänför sig till utredande av brott under förundersökningen mellan förundersökningsmyndigheterna i Finland och myndigheterna i andra länder och också EU:s institutioner.

Artikel 8. *Kommissionens ansvar för dataskydd.* Artikel 8 ålägger kommissionen att, i samband med utbyte av information enligt artikel 7.2, säkerställa att den vid behandling av personuppgifter iakttar en skyddsnivå som motsvarar den skyddsnivå som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (nedan dataskyddsdirektivet).

Artikel 9. *Offentliggörande av regler för dataskydd.* Enligt artikeln skall de regler som har antagits om skyldigheterna enligt artikel 8 offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Artikel 10. *Överföring av uppgifter till andra medlemsstater och tredje länder.* Artikel 10 innehåller bestämmelser om vidare överföring av uppgifter. Enligt artikel 10.1 får kommissionen, om inte annat följer av sådana villkor som det hänvisas till i artikel 7.2, överlämna personuppgifter som den har erhållit från en medlemsstat under fullgörandet av sina uppgifter enligt artikel 7 till varje annan medlemsstat. Kommissionen skall underrätta den medlemsstat som har tillhandahållit informationen om sin avsikt att göra en sådan överföring.

Enligt artikel 10.2 får kommissionen, under samma betingelser, till varje tredje land överlämna personuppgifter som den under fullgörandet av sina uppgifter enligt artikel 7 har erhållit från en medlemsstat, under förutsättning att denna medlemsstat har gett sitt tillstånd till ett sådant överlämnande.

Artikel 11. *Tillsynsmyndighet.* Artikel 11 gäller tillsynen över dataskyddet. Enligt artikeln skall varje myndighet som utses eller inrättas i syfte att utföra uppdraget att självständigt övervaka skyddet av personuppgifter som kommissionen innehar i enlighet med de ar-

betsuppgifter den har enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, vara behörig att utöva detta uppdrag också när det gäller personuppgifter som kommissionen innehar i kraft av detta protokoll.

Artiklarna 8—11 uppställer skyldigheter eller beviljar rättigheter endast för Europeiska gemenskapernas kommission och EU:s myndighet för tillsyn över dataskyddet. De föranleder inte något behov av att ändra innehållet i den nationella lagstiftningen.

Artikel 12. *Samband med konventionen.* Artikel 12 innehåller bestämmelser om protokollets samband med konventionen, dvs. bedrägerikonventionen. Enligt artikel 12.1 skall bestämmelserna i artiklarna 3, 5 och 6 i bedrägerikonventionen tillämpas även på sådana gärningar som avses i artikel 2 i detta protokoll.

Redan i regeringens proposition angående godkännande av vissa bestämmelser i bedrägerikonventionen (RP 45/1998 rd) konstaterades att bestämmelserna om företagsledares ansvar i artikel 3 i konventionen inte föranleder några ändringar i den finska lagen. Detsamma gäller artiklarna 5 och 6, och det att artiklarna 3, 5 och 6 enligt artikel 12 i andra protokollet också skall tillämpas på penningtvätt föranleder inte heller något behov av att ändra lagen.

Också enligt artikel 12.2 skall vissa bestämmelser i bedrägerikonventionen även tillämpas på andra protokollet. Enligt första strecksatsen skall för det första artikel 4 tillämpas, varvid förklaringar enligt artikel 4.2 i konventionen skall gälla även för andra protokollet om inget annat har uppgivits vid den anmälan som avses i artikel 16.2 i protokollet. Finland har inte avgivit någon sådan förklaring som avses i artikel 4.2 och första strecksatsen har således ingen betydelse för Finlands del.

Enligt artikel 12.2 andra strecksatsen skall artikel 7 tillämpas på andra protokollet, varvid principen *ne bis in idem* skall gälla även för juridiska personer och - om inget annat har uppgivits vid den anmälan som avses i artikel 16.2 i detta protokoll - förklaringar enligt artikel 7.2 i konventionen skall gälla även för detta protokoll.

När det gäller en dom som givits i en annan

stat grundar sig förbudet *ne bis in idem* på den bestämmelse i 1 kap. 13 § (626/1996) strafflagen som gäller en utländsk doms verkan som hinder för väckande av åtal i Finland. Förbudet gäller dessutom som en allmän rättsprincip. Då en påföljd som utdöms för en juridisk person i Finland är ett straffrättsligt straff, är det klart att förbudet också gäller dömande av juridiska personer. Den finska rätten uppfyller således kraven i andra strecksatsen till denna del. Det finns inte heller någon grund för att de brott som avses i andra protokollet inte skulle omfattas av den förklaring som avgivits i samband med antagandet av bedrägerikonventionen. Förklaringen möjliggör att riksåklagaren oberoende av att det utomlands givits en lagakraftvunnen dom får förordna att åtal skall väckas i Finland under vissa förutsättningar då brottet har en nära anknytning till Finland. Finland har således ingen orsak att "uppges annat" på det sätt som avses i slutet av strecksatsen.

Enligt artikel 12.2 tredje och fjärde strecksatsen skall även artiklarna 9 och 10 i bedrägerikonventionen tillämpas på andra protokollet. I artikel 9 i konventionen konstateras att bestämmelserna i konventionen inte hindrar medlemsstaterna från att besluta om nationella föreskrifter som går utöver de skyldigheter som följer av konventionen. Artikel 10 har inte någon självständig betydelse, eftersom bestämmelser som går utöver skyldigheterna i konventionen kan godkännas också utan den. Hänvisningen till artikel 10 i konventionen innebär att medlemsstaterna till kommissionen skall överlämna texterna till den nationella lagstiftning som genomför andra protokollet. I artikeln ingår dessutom en bestämmelse, enligt vilken medlemsstaterna senare fastställer vilka uppgifter i anslutning till andra protokollet som skall överlämnas eller utväxlas mellan medlemsstaterna, eller mellan dem och kommissionen.

Artikel 13. *Domstolen*. Artikel 13 gäller EG-domstolens behörighet. Allmänna bestämmelser om behörigheten ingår också i artikel 35 i Fördraget om Europeiska unionen (nedan Amsterdamfördraget), som trädde i kraft den 1 maj 1999. Artikel 35 i fördraget tillämpas dock bara på konventioner som in-

gåtts efter fördragets ikraftträdande, och därför skall artikel 13 i protokollet tillämpas på andra protokollet.

Artikel 13 ger domstolen behörighet att avgöra tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av andra protokollet, om ingen lösning på dem nåtts i rådet (13.1). Domstolen ges också behörighet att avgöra tvister mellan medlemsstater och kommissionen om tillämpningen av artikel 2 jämförd med artikel 1 e (penningtvätt) och artiklarna 7, 8, 10 och 12.2 fjärde strecksatsen, om de inte har kunnat lösas genom förhandling (13.2). Artikel 13.2 omfattas också av den förklaring som fogats till andra protokollet. Enligt den skall hänvisningen till artikel 7 i protokollet (samarbete med Europeiska gemenskapernas kommission) endast tillämpas på samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna och inte påverka medlemsstaternas beslutanderätt att lämna information under brottsutredningar.

Artikel 13.3 ger domstolen likadan behörighet att ge förhandsavgöranden om tolkningen av andra protokollet som den redan har när det gäller tolkningen av bedrägerikonventionen och första protokollet till den. Nämda behörighet har givits domstolen i det tidigare nämnda protokollet om förhandsavgörande. Då protokollet om förhandsavgörande godkändes avgav Finland en förklaring, enligt vilken varje domstol i Finland får begära ett sådant förhandsavgörande som avses i protokollet. Det är skäl att denna princip följs också då det gäller förhandsavgöranden som begärs om andra protokollet. Finland har således inte orsak att göra en anmälan som avviker från den förklaring som avgavs i samband med godkännandet av protokollet om förhandsavgörande. Möjlighet till ett sådant förfarande ges i slutet av artikel 13.3 i andra protokollet.

Artikel 13 om domstolens behörighet kräver ingen ändring av lagstiftningen i Finland.

Artikel 14. *Utomobligatoriskt ansvar*. Bestämmelserna om utomobligatoriskt ansvar gäller endast gemenskapernas skadeståndsskyldighet och har ingen betydelse med tanke på lagstiftningen i Finland.

Artikel 15. *Rättslig kontroll.* Artikel 15 ger domstolen behörighet i fall där en fysisk eller juridisk person väcker talan mot kommissionen och kommissionen påstås ha brutit mot bestämmelserna om dataskydd. Artikeln har ingen betydelse med tanke på lagstiftningen i Finland.

Artiklarna 16—19. *Ikraftträdande, anslutning av nya medlemsstater, reservationer, depositarie.* Artiklarna innehåller sedvanliga bestämmelser om protokollets ikraftträdande, anslutning av nya medlemsstater och depositarie för protokollet.

Artikel 18 ger medlemsstaterna begränsad möjlighet att göra reservationer till andra protokollet. Enligt artikeln kan en sådan reservation enligt vilken penningtvätt av vinning av aktiv och passiv korruption begränsas så att detta endast skall vara straffbelagt vid allvarliga fall av aktiv och passiv korruption göras för en period av fem år och förnyas en gång. Dessutom har Österrike beviljats en övergångsperiod på fem år för uppfyllandet av de lagstiftningsskyldigheter som gäller juridiska personers ansvar.

Finland har inte behov av att göra några reservationer.

2. Motivering till lagförslaget

1 §. I paragrafen bestäms att de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet skall gälla som lag sådana Finland har förbundit sig till dem. Finland har inte för avsikt att göra någon sådan reservation som artikel 18 i protokollet tillåter eller några andra reservationer.

2 §. Paragrafen innehåller en sedvanlig bestämmelse om ikraftträdandet. Om ikraftträdandet av lagen bestäms enligt den genom förordning av republikens president.

3. Ikraftträdande

Andra protokollet träder i kraft nittio dagar efter det att den stat som är den sista som ansluter sig till protokollet har anmält till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd att protokollet har genomförts. En förutsättning är att bedrägerikonventionen har trätt i

kraft före nämnda tidpunkt. Så som konstaterats tidigare träder bedrägerikonventionen samt protokollet om förhandsavgörande och korruptionsprotokollet, som hänför sig till den, i kraft internationellt den 17 oktober 2002.

Avsikten är att lagen om sättande i kraft av protokollet skall träda i kraft samtidigt med protokollet vid en tidpunkt som bestäms senare genom förordning. Ikraftträdandet förutsätter dessutom att de ändringar av strafflagens bestämmelser om penningtvätt som protokollet förutsätter och för vilka har redogjorts tidigare har godkänts i riksdagen.

4. Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen godkänner riksdagen bl.a. fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt riksdagens grundlagsutskott täcker denna godkännandebefogenhet som riksdagen enligt grundlagen har alla bestämmelser i anknytning till en internationell förpliktelse som i materiellt hänseende hör till området för lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottet skall en bestämmelse i ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse anses höra till området för lagstiftningen, 1) om den gäller utövande eller inskränkning av en grundläggande fri- eller rättighet som är tryggad i grundlagen, 2) om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om det enligt grundlagen skall föreskrivas i lag om den sak som bestämmelsen gäller eller 4) om det finns gällande bestämmelser i lag om den sak som bestämmelsen gäller eller 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland skall föreskrivas om den i lag. Enligt grundlagsutskottet hör en bestämmelse i en internationell förpliktelse på dessa grunder till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en bestämmelse som utfärdats genom lag i Finland (GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd, GrUU 31/2001 rd och GrUU 38/2001 rd). I 8 § grundlagen ingår legalitetsprincipens viktigaste beståndsdelar, som omfattar kravet

på att de gärningar som är straffbara som brott skall fastställas i lag. Detta innebär att en sådan internationell förpliktelse genom vilken Finland förbinder sig att kriminalisera en eller flera gärningar hör till området för lagstiftningen. Grundlagsutskottet har ansett att av grundlagen följer att också tillämpningsområdet för finsk straffrätt skall regleras genom lag (GrUU 4/1998 rd). Således hör de skyldigheter enligt artiklarna 2—4 i protokollet som gäller kriminalisering av penningtvätt samt straffrättsligt ansvar för juridiska personer och påföljder för juridiska personer till området för lagstiftningen. Hänvisningarna i artikel 12 i andra protokollet till de bestämmelser i bedrägerikonventionen som gäller jurisdiktion (artikel 4) och ne bis in idem-förbudet (artikel 7) hör likaså till området för lagstiftningen.

Med tanke på utövandet av offentlig makt är de bestämmelser i protokollet som gäller förverkande (artikel 5) och rättshjälp i samband med skatte- och tullförseelser (artikel 6) av betydelse. Bestämmelsen om rättshjälp i konventionen kan anses skapa en sådan grund enligt vilken myndigheterna i Finland måste ge utländska myndigheter hjälp för att protokollets mål skall kunna uppnås (se GrUU 2/1980 rd). Eftersom villkoren för utövande av offentlig makt skall ingå i lag, måste dessa bestämmelser i protokollet anses höra till området för lagstiftningen. På motsvarande sätt måste också hänvisningarna i artikel 12 i andra protokollet till de bestämmelser i bedrägerikonventionen som gäller straffrättsligt samarbete samt utlämning och åtal till följd av brott (artiklarna 5 och 6) anses höra till området för lagstiftningen.

Artiklarna 7—10 i protokollet innehåller bestämmelser om dataskydd. I dem hänvisas bl.a. till det direktiv som gäller personuppgifter. Artikel 10 tillåter att uppgifter överlämnas till andra medlemsstater och, under vissa förutsättningar, till tredje land. Enligt andra meningen i 10 § 1 mom. grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Dylika konventionsbestämmelser som avser utlämnande av personuppgifter hör vad sakinnehållet beträffar till området för

lagstiftningen.

5. Lagstiftningsordning

Artikel 13.1 och 13.2 i andra protokollet ger gemenskapernas domstol behörighet att avgöra tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av protokollet samt vissa tvister mellan medlemsstaterna och kommissionen. Artikel 13.3 ger dessutom domstolen behörighet att ge förhandsavgöranden om tolkningen av protokollet under de förutsättningar som fastställts i protokollet om förhandsavgörande.

I sitt utlåtande om godkännande av konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå (GrUU 28/1997 rd) ansåg grundlagsutskottet att den behörighet som ges EG-domstolen att avgöra meningsskiljaktigheter som gäller tolkningen eller tillämpningen av konventionen inte strider mot domstolarnas oberoende ställning eller mot grundlagen. Också i det utlåtande som gäller regeringens proposition om godkännande av Amsterdamfördraget (RP 245/1997 rd) anser grundlagsutskottet att det inte påverkar behandlingsordningen för lagförslaget att EG-domstolen genom fördraget är behörig att lösa tvister både mellan medlemsstaterna å ena sidan och mellan medlemsstaterna och kommissionen å andra sidan (GrUU 10/1998 rd). Så som tidigare nämdes innehåller Amsterdamfördraget allmänna bestämmelser om domstolens behörighet, vilka skall tillämpas på konventioner som ingåtts efter fördragets ikraftträdande.

Artikel 13.3 i andra protokollet ger EG-domstolen likadan behörighet att meddela förhandsavgöranden om tolkningen av andra protokollet som den redan har enligt protokollet om förhandsavgörande när det gäller tolkningen av bedrägerikonventionen och första protokollet till den. Då protokollet om förhandsavgörande godkändes avgav Finland en förklaring, enligt vilken varje domstol i Finland får begära ett sådant förhandsavgörande som avses i protokollet. Enligt vad som nämnts tidigare är avsikten att denna princip skall följas också när det gäller förhandsavgöranden som begärs om

andra protokollet. Den lag som gäller sättande i kraft av protokollet om förhandsavgörande har stiftats i vanlig lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet anser att de nationella domstolarnas fria prövningsrätt att välja tillvägagångssätt när de begär förhandsavgörande av EG-domstolen överensstämmer med principen om domstolarnas oavhängighet enligt grundlagen (GrUU 28/1997 rd och GrUU 10/1998 rd). Således förutsätter inte heller bestämmelsen i andra protokollet om behörighet att meddela förhandsavgöranden grundlagsordning.

På de grunder som anförts ovan kan lagen om ikraftsättande stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan samt 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner andra protokollet, som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

Eftersom protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Bryssel den 19 juni 1997 utfärdade andra protokollet, som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas

finansiella intressen, gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 18 oktober 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

Konventionstexter

RÅDETS AKT

av den 19 juni 1997 om utarbetande av

andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

(97/C 221/02)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

har antagit denna akt med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel K 3.2 c i detta,

och med beaktande av följande:

Vid förverkligandet av unionens mål betraktar medlemsstaterna kampen mot brottslighet, som skadar Europeiska gemenskapernas finansiella intressen som en fråga av gemensamt intresse, som ingår i det samarbete som inrättas med stöd av avdelning VI i fördraget.

Rådet utarbetade genom sin akt den 26 juli 1995 (1), som en första åtgärd, konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, vilken särskilt avser kampen mot bedrägerier som skadar dessa intressen.

Genom sin akt av den 27 september 1996 (2) utarbetade rådet, som en andra etapp, ett protokoll till konventionen som särskilt har till syfte att bekämpa sådan korruption i vilken nationella tjänstemän och gemenskapstjänstemän är inblandade och som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.

Konventionen behöver kompletteras med ett andra protokoll, som särskilt avser juridiska personers ansvar, förverkande, penningtvätt och samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen för att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och för att skydda personuppgifter i samband härmed.

(1) EGT nr C 316, 27.11.1995, s. 48.

(2) EGT nr C 313, 23.10.1996, s.1.

RÅDET FASTSTÄLLER att det andra protokollet, vars text återfinns i bilagan och som denna dag har undertecknats av företrädarna för regeringarna i unionens medlemsstater, härmed har utarbetats,

REKOMMENDERAR att medlemsstaterna antar protokollet i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Utfärdad i Luxemburg den 19 juni 1997.

På rådets vägnar
M. DE BOER
Ordförande

BILAGA

ANDRA PROTOKOLLET,

som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen, till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen

DE HÖGA FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA till detta protokoll, medlemsstater i Europeiska unionen,

SOM HÄNVISAR TILL Europeiska unionens råds akt av den

SOM ÖNSKAR uppnå att deras strafflagstiftning på ett effektivt sätt bidrar till att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

SOM INSERT vikten av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen av den 26 juli 1995 för att bekämpa bedrägerier som skadar gemenskapens inkomster och utgifter,

SOM INSERT vikten av protokollet av den 27 september 1996 till nämnda konvention i kampen mot korruption som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

SOM ÄR MEDVETNA OM att Europeiska gemenskapernas finansiella intressen kan skadas eller hotas av gärningar som begås på juridiska personers vägnar och gärningar som innebär penningtvätt,

SOM ÄR ÖVERTYGADE om att det är nödvändigt att vid behov anpassa den nationella lagstiftningen i den mån den inte ger möjlighet att ställa juridiska personer till ansvar vid fall av bedrägeri eller aktiv korruption och penningtvätt som begås till fördel för dem och som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen,

SOM ÄR ÖVERTYGADE om att nationell lagstiftning kan behöva anpassas för att straffbelägga penningtvätt av vinning av bedrägeri eller korruption som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen och göra det möjligt att förverka vinning av sådant bedrägeri och sådan korruption,

SOM ÄR ÖVERTYGADE om att det är nödvändigt att vid behov anpassa den nationella lagstiftningen för att förhindra att någon vägras inbördes rättshjälp endast därför att de förseelser som omfattas av detta protokoll gäller eller anses vara skatte- eller tullförseelser,

SOM NOTERAR att samarbetet mellan medlemsstaterna redan omfattas av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen av den 26 juli 1995, men att det föreligger behov av att se till att medlemsstaterna och kommissionen, utan att det påverkar förpliktelseerna enligt gemenskapslagstiftningen, samarbetar för att säkerställa effektiva åtgärder mot bedrägeri, aktiv och passiv korruption och därmed sammanhängande penningtvätt som skadar eller kan skada Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, inklusive utbyte av information mellan medlemsstaterna och kommissionen,

SOM BEAKTAR att det för att uppmuntra och underlätta utbytet av information är nödvändigt att säkerställa ett lämpligt dataskydd,

SOM BEAKTAR att utbyte av information inte bör hindra pågående undersökningar och att det därför är nödvändigt att se till att förundersökningssekretessen skyddas,

SOM BEAKTAR att lämpliga bestämmelser måste fastställas om behörighet för Europeiska gemenskapernas domstol,

SOM SLUTLIGEN BEAKTAR att relevanta bestämmelser i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen av den 26 juli 1995 bör göras tillämpliga på vissa gärningar som omfattas av detta protokoll,

HAR ENATS OM FÖLJANDE BESTÄMMELSER.

Artikel 1

Definitioner

I detta protokoll avses med

a) konventionen: den konvention som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen av den 26 juli 1995 (1),

b) bedrägeri: sådana gärningar som avses i artikel 1 i konventionen,

c) — passiv korruption: sådana gärningar som avses i artikel 2 i protokollet av den 27 september 1996 som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (2),

— aktiv korruption: sådana gärningar som avses i artikel 3 i samma protokoll,

d) juridisk person: varje enhet som har denna ställning enligt tillämplig nationell lagstiftning, med undantag av stater eller andra offentliga organ vid utövandet av de befogenheter som de har i egenskap av statsmakter samt internationella offentliga organisationer,

e) penningtvätt: en gärning enligt definitionen i den tredje strecksatsen i artikel

1 i rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar (3) som rör vinning av bedrägeri, åtminstone i allvarliga fall, samt vinning av aktiv och passiv korruption.

Artikel 2

Penningtvätt

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att penningtvätt skall vara en straffbar gärning.

Artikel 3

Juridiska personers ansvar

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till ansvar för bedrägeri, aktiv korruption och penningtvätt som till deras förmån begås av varje person som agerar antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och har en ledande ställning inom den juridiska personens organisation grundad på

(1) EGT nr C 316, 27.11.1995, s. 49.

(2) EGT nr C313, 23.10.1996, s. 2.

(3) EGT nr L 166, 28.6.1991, s 77.

— befogenhet att företräda den juridiska personen, eller

— befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller

— befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen, samt för medhjälp eller anstiftan till sådant bedrägeri, aktiv korruption eller penningtvätt eller försök till sådant bedrägeri.

2. Utom i de fall som redan avses i punkt 1 skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en juridisk person kan ställas till ansvar när brister i övervakning eller kontroll som skall utföras av en sådan person som avses i punkt 1 har gjort det möjligt för en person, som är underställd den juridiska personen, att begå bedrägeri eller aktiv korruption eller penningtvätt till förmån för den juridiska personen.

3. Den juridiska personens ansvar enligt punkterna 1 och 2 utesluter inte lagföring av fysiska personer som är gärningsmän, anstiftare eller medhjälpare till bedrägeri, aktiv korruption eller penningtvätt.

Artikel 4

Påföljder för juridiska personer

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en juridisk person som har fällts till ansvar i enlighet med artikel 3.1 kan bli föremål för effektiva, väl avvägda och avskräckande påföljder, som skall innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter och som kan innefatta andra påföljder, såsom

- a) frångående av rätt till offentliga förmåner eller stöd,
- b) tillfälligt eller permanent näringsförbud,
- c) rättslig övervakning,
- d) rättsligt beslut om upplösning av verksamheten.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en juridisk person som har fällts till ansvar i enlighet med artikel 3.2 kan bli föremål för effektiva, väl avvägda och avskräckande påföljder eller åtgärder.

Artikel 5

Förverkande

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att kunna beslagta och, utan att det påverkar rättigheterna för tredje man i god tro, förklara förverkat eller avlägsna hjälpmedel för och vinningen av bedrägeri, aktiv och passiv korruption och penningtvätt, eller av egendom till samma värde som sådan vinning. Alla hjälpmedel, all vinning eller annan egendom som beslagtogs eller förverkats skall av medlemsstaten hanteras enligt dess nationella lagstiftning.

Artikel 6

Skatte- och tullförseelser

En medlemsstat får inte vägra att ge inbördes rättshjälp vid bedrägeri, aktiv och passiv korruption och penningtvätt enbart av det skälet att det gäller eller anses vara en skatte- eller tullförseelse.

Artikel 7

Samarbete med Europeiska gemenskapernas kommission

1. Medlemsstaterna och kommissionen skall samarbeta med varandra i kampen mot bedrägeri, aktiv och passiv korruption och penningtvätt.

Kommissionen skall i detta syfte lämna sådan teknisk och operativ hjälp som de behöriga nationella myndigheterna kan behöva för att underlätta samordningen av sina undersökningar.

2. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna får utbyta information med kommissionen i syfte att underlätta fastställande av fakta och att säkerställa effektiva rättsliga åtgärder mot bedrägeri, aktiv och passiv korruption och penningtvätt. Kommissionen och de behöriga nationella myndigheterna skall i varje enskilt fall beakta kraven på förundersökningssekretess och dataskydd. I detta syfte får en medlemsstat, när den lämnar information till kommissionen, fastställa särskilda villkor för hur uppgifterna skall användas av kommissionen eller av en annan medlemsstat som uppgifterna kan lämnas till.

Artikel 8

Kommissionens ansvar för dataskydd

Kommissionen skall, i samband med utbyte av information enligt artikel 7.2, säkerställa att den vid behandling av personuppgifter iakttar en skyddsnivå som motsvarar den skyddsnivå som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (1).

Artikel 9

Offentliggörande av regler för dataskydd

De regler som har antagits om skyldigheterna enligt artikel 8 skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Artikel 10

Överföring av uppgifter till andra medlemsstater och tredje länder

1. Om inte annat följer av sådana villkor som det hänvisas till i artikel 7.2, får kommissionen överlämna personuppgifter som den har erhållit från en medlemsstat under fullgörandet av sina uppgifter enligt artikel 7 till varje annan medlemsstat.

Kommissionen skall underrätta den medlemsstat som har tillhandahållit informationen om sin avsikt att göra en sådan överföring.

2. Kommissionen får, under samma betingelser, till varje tredje land överlämna personuppgifter som den under fullgörandet av sina uppgifter enligt artikel 7 har erhållit från en medlemsstat, under förutsättning att denna medlemsstat har gett sitt tillstånd till ett sådant överlämnande.

Artikel 11

Tillsynsmyndighet

Varje myndighet som utses eller inrättas i syfte att utföra uppdraget att självständigt övervaka skyddet av personuppgifter som kommissionen innehar i enlighet med de arbetsuppgifter den har enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, skall vara behörig att utöva detta uppdrag också när det gäller personuppgifter som kommissionen innehar i kraft av detta protokoll.

Artikel 12

Samband med konventionen

1. Bestämmelserna i artiklarna 3, 5 och 6 i konventionen skall tillämpas även på sådana gärningar som avses i artikel 2 i detta protokoll.

2. Följande bestämmelser i konventionen skall tillämpas även på detta protokoll:

— Artikel 4, varvid förklaringar enligt artikel 4.2 i konventionen skall gälla även för detta protokoll om inget annat har uppgivits vid den anmälan som avses i artikel 16.2 i detta protokoll.

— Artikel 7, varvid principen *ne bis in idem* skall gälla även för juridiska personer och - om inget annat har uppgivits vid den anmälan som avses i artikel 16.2 i detta protokoll - förklaringar enligt artikel 7.2 i

konventionen skall gälla även för detta protokoll.

(1) EGT nr L 281, 23.11.1995, s. 31.

— Artikel 9.

— Artikel 10.

Artikel 13

Domstolen

1. Alla tvister mellan medlemsstater om tolkningen eller tillämpningen av detta protokoll skall först behandlas i rådet, enligt det förfarande som föreskrivs i avdelning VI i Fördraget om Europeiska unionen, i avsikt att nå en lösning.

Om ingen lösning har uppnåtts inom sex månader kan någon av parterna i tvisten överlämna frågan till domstolen.

2. Alla tvister mellan en eller flera medlemsstater och kommissionen om tillämpningen av artikel 2 jämförd med artikel 1 e och artiklarna 7, 8, 10 och 12.2 fjärde strecksatsen i detta protokoll, som inte har kunnat lösas genom förhandling, kan hänskjutas till domstolen efter utgången av en sexmånadersperiod, räknat från den dag då en av parterna underrättat den andra parten om att det förelåg en tvist.

3. Protokollet av den 29 november 1996, som utarbetats på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen om förhandsavgörande av Europeiska gemenskapernas domstol angående tolkningen av konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (1) skall tillämpas på det här protokollet, varvid gäller att en förklaring som gjorts av en medlemsstat enligt artikel 2 i det protokollet också skall gälla beträffande det här protokollet, om inte medlemsstaten i fråga avger förklaring om annat vid den

anmälan som avses i artikel 16.2 i det här protokollet.

Artikel 14

Utomobligatoriskt ansvar

För tillämpningen av detta protokoll regleras gemenskapens utomobligatoriska ansvar av artikel 215 andra stycket i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Artikel 178 i samma fördrag är tillämplig.

Artikel 15

Rättslig kontroll

1. Domstolen skall ha behörighet i fall där en fysisk eller juridisk person väcker talan mot ett beslut som kommissionen meddelat den personen eller som berör personen direkt och enskilt, samt talan avser överträdelse av artikel 8, någon annan regel som antagits i enlighet med den artikeln eller maktmissbruk.

2. Artiklarna 168a.1, 168a.2, 173 femte stycket, 174 första stycket, 176 första och andra stycket, 185 och 186 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen samt stadgan för Europeiska gemenskapens domstol skall gälla i tillämpliga delar.

Artikel 16

Ikraftträdande

1. Detta protokoll skall antas av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

2. Medlemsstaterna skall till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd anmäla att de har avslutat de förfaranden som krävs enligt deras respektive konstitutionella bestämmelser för att detta protokoll skall kunna antas.

3. Detta protokoll träder i kraft nittio dagar efter det att den anmälan som avses i punkt 2 gjorts av den stat som, såsom medlem i Europeiska unionen dagen för rådets

antagande av den akt som utarbetar protokollet, är den sista som fullgör denna formalitet. Om konventionen inte har trätt i kraft vid den tidpunkten träder protokollet i kraft samtidigt med konventionen.

(1) EGT nr C 151, 20.5.1997, s. 1.

4. Tillämpningen av artikel 7.2 skall emellertid skjutas upp om, och så länge som, vederbörande institution inom Europeiska gemenskaperna inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 9 att offentliggöra reglerna för dataskydd eller villkoren i artikel 11 gällande tillsynsmyndighet inte uppfyllts.

Artikel 17

Anslutning av nya medlemsstater

1. Detta protokoll står öppet för anslutning av varje stat som blir medlem i Europeiska unionen.
2. Texten till detta protokoll, avfattad på den anslutande statens språk och utarbetad av Europeiska unionens råd, skall vara giltig.
3. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien.
4. För varje stat som ansluter sig till protokollet träder detta i kraft nittio dagar efter det att den staten har deponerat sitt anslutningsinstrument eller, om det ännu inte trätt i kraft när perioden om nittio dagar löpt ut, samma dag som detta protokoll träder i kraft.

Artikel 18

Reservationer

1. En medlemsstat kan förklara att penningtvätt av vinning av aktiv och passiv korruption endast skall vara straffbelagt vid allvarliga fall av aktiv och passiv korruption. Varje medlemsstat som gör en sådan begränsning skall underrätta depositarien härom och ge uppgifter om begränsningens räckvidd i samband med anmälan enligt artikel 16.2. En sådan begränsning skall gälla för en period av fem år räknat från anmälan. Begränsningen kan förnyas för ytterligare en period på fem år.
2. Republiken Österrike får, när den gör anmälan enligt artikel 16.2, förklara att den inte är bunden av artiklarna 3 och 4. En sådan förklaring skall upphöra att gälla fem år räknat från den dag då akten om att utarbeta detta protokoll antas.
3. Inga andra reservationer skall vara tillåtna med undantag av dem som avses i artikel 12.2 första och andra strecksatserna.

Artikel 19

Depositarie

1. Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta protokoll.
2. Depositarien skall i Europeiska gemenskapernas officiella tidning offentliggöra antaganden och anslutningar, förklaringar och reservationer liksom alla övriga underrättelser som rör detta protokoll.

Gemensam förklaring om Artikel 13.2

Medlemsstaterna förklarar att hänvisningen i artikel 13.2 till artikel 7 i protokollet endast skall tillämpas på samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna och inte påverka medlemsstaternas beslutanderätt att lämna information under brottsutredningar.

Kommissionens förklaring om artikel 7

Kommissionen åtar sig de uppgifter som den anförtros enligt artikel 7 i andra tilläggsprotokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.
